

Poročilo – praksa v Braziliji

Poletna izmenjava predstavlja za študenta medicine nedvomno izziv in priložnost srečati se s stanji in primeri, o katerih se lahko učimo le iz knjig. In če je država, v kateri opravljáš prakso, nekje v Latinski Ameriki, ki me s svojim skrivnostnim čarom vedno znova navdušuje, je to odličen recept za nepozabno avanturo. Za opravljanje prakse sem se odločila le dober mesec dni pred samim odhodom, saj se je nepričakovano sprostilo prosto mesto za Brazilijo - državo neskončno lepih peščenih plaž, sambe in caipirinha. A Brazilija skriva v sebi še mnogo več. Je dežela, ki te, če to želiš ali pa ne, zasvoji.

Med čakanjem na let za Belém sem na letališču v Rio opazovala ljudi, ki so se tako razlikovali od mene, pa ne samo zaradi par odtenkov temnejše polti ali pa meni tujega jezika, ki so ga govorili. Vendar me njihova drugačnost ni motila, prav nasprotno, z nekim neznanim občutkom zadovoljstva sem se prvič zares veselila meseca dni, ki sledi. Moja praksa se je na nek način začela še preden sem stopila z letala, kajti že na poletu iz Rio v Belém sem spoznala zdravnico, profesorico na eni izmed medicinskih fakultet v Belému, ki mi je pripovedovala vse o svojem raziskovalnem delu in me povabila, naj jo obiščem v njenem laboratoriju humane genetike. Prakso sem opravljala na oddelku za pediatrijo v mestu Belém, glavnem mestu zvezne države Pará, na severu Brazilije. S študentko iz Španije - Ana, s katero sva skupaj živeli pri gostujoči študentki in tudi skupaj opravljali prakso na pediatriji, sva prvi dan skupaj odšli na avtobus do bolnišnice, ona se je že navadila sistema, saj je prišla tja že en teden pred mano. V bolnišnici me je sprejel njihov LEO in mi razložil, na katerem oddelku sem. Vprašala sem ga, kdo je moj mentor, pa je dejal, da ga v bistvu ni, da naj enostavno grem na oddelek, tam bom pa že našla nekoga, ki se bo ukvarjal z mano. Z organizacijo same prakse sem imela težave že pred prihodom- ker sem bila sama zamenjava za drugo študentko, so mi potrditveno pismo poslali šele 10 dni pred mojih odhodom, kljub temu da sem si letalsko karto kupila že prej in nestrpno čakala na njihov odgovor... Ana me je opozorila, da je bolnišnica Santa Casa precej drugačna od tistih v Evropi, stara zavidljivih 380 let in dejala je, da v celotni bolnišnici ni zasledila niti enega računalnika. V Braziliji je velika razlika med javnim in zasebnim zdravstvom; bolnišnica, v kateri sem bila na praksi, spada med javne, je pa hkrati vodilna pediatrična bolnišnica za celotno zvezno državo Pará. Že pred prihodom v Belém so me opozorili, da na severu le malokdo govori angleško. Pa še kako drži - kajti prvih nekaj dni v bolnišnici nisem srečala nikogar, ampak res nikogar, ki bi govoril angleško. Na srečo je bila na istem oddelku še Ana, ki je z osebjem komunicirala v španščini, meni pa prevajala v angleščino. A situacija se je po nekaj dneh nekako izboljšala, s svojim borim znanjem španščine in telesnimi kretnjami je komunikacija postala prav zabavna, pa tudi moje razumevanje portugalščine se je iz dneva v dan izboljševalo. V veliko pomoč so nam bili tudi domači študentje, med katerimi se je našel kakšen, ki je govoril ali pa se vsaj trudil govoriti angleško. Bolj kot praktičnega dela sem se naučila opazovanja, kajti nihče od tujih študentov ni imel mentorja oz. zdravnika, ki bi ga vodil pri opravljanju prakse, tudi če v bolnico sploh ne bi prihajali, nihče sploh opazil ne bi. Bolj ali manj smo bili prepuščeni samemu

sebi oz. lastni iznajdljivosti, povprečno smo delali v bolnici le tri ure dnevno. Študentje petega in šestega letnika so v Braziliji že pravi mladi zdravniki, saj opravljajo le prakso in zdi se, da jim je pri svojem delu dovoljeno veliko več samostojnosti in suverenosti kot je to v navadi pri nas. Vsak od njih zjutraj dobi enega ali dva pacienta, katera kasneje predstavi na viziti. Po temeljiti anamnezi in kliničnem pregledu se študent sam pogovori s starši, postavi diagnozo in predlaga terapijo, kar mora kasneje na viziti odobriti še nadzorni zdravnik. Jemanje anamneze je bilo zame daleč od mogočega zaradi nepoznavanja jezika; običajno sem skupaj s katerim od domačih študentov pregledala novorojenčka, nato smo skupaj odšli na vizito, ki je potekala seveda v portugalsščini in če sem imela srečni dan, je bil ob meni kak študent, ki mi je prevajal v angleščino. Nekako pa se mi je zdelo, da lahko iz svoje enomesečne prakse odnesem še mnogo več. In še enkrat znova se je izkazala brazilska prijaznost in neizmerna ustrežljivost, saj so nam študentje bili pripravljeni pokazati še nekatere druge oddelke, pa čeprav so nas zato morali po napornem delovniku peljati na drugi konec mesta ali pa se odpovedati edinemu prostemu dnevu po treh tednih.

En dan sem tako preživela na oddelku za otroško in plastično kirurgijo in zaradi grozovitega primera, ki ga tam imenujejo 'skalpel', ga še dolgo ne bom pozabila. Na operacijski mizi je namreč ležala deklica, katere koža je bila od čela pa vse do vratu dobesedno olupljena. Otroci se namreč vozijo v šolo s čolni, ki so običajno prenatrpani in v precej slabem stanju. Veliko otrok ima tudi daljše lase, ki se jim ob manjši nepazljivosti ujamejo v nezaščiten rotor motorja in posledice so strašljive. Bolnišnica Santa Casa je vodilna pediatrična bolnišnica v amazonski regiji in je prav specializirana za primere, kot je ta, letno imajo 40-50 podobnih primerov. Na oddelku za otroško kirurgijo sem preživela le en dan, čeprav sem želela dlje časa. Ampak ni bilo izvedljivo, večkrat se namreč zgodi, da se pokvari pralni stroj v bolnišnici in ker nimajo čistih kirurških oblačil, operacije preprosto odpovejo oz. jih prestavijo. Za primerjavo sem en dan odšla na oddelek za splošno kirurgijo v zasebno bolnišnico, v katere tuji študentje načeloma ne hodijo na prakso. A imela sem srečo, saj je bil stric od enega izmed študentov anesteziolog v tej zasebni bolnišnici. Zdi se, da so zasebne bolnišnice v Braziliji 30 ali še več let pred javnimi; so pa zelo podobne našim, 'zahodnim' bolnišnicam. Spet v drugi bolnišnici, na oddelku za infekcijske bolezni smo videli primere, ki so na našem območju bolj izjema kot pravilo- veliko bolnikov z AIDS-om, tuberkulozo, pa tudi posamezne primere tetanusa, lepre, malarije in sepse.

Skoraj več časa kot na pediatriji, sem preživela na oddelku za ginekologijo in porodništvo. Včasih se mi je zdelo, kot da večina zdravnikov samo čaka na kakšen porod, dolge ure čakanja pa si krajšajo s klepetom. Tukaj sem spoznala dr. Marcio, pediatrijo, ki je svojim majhnim bolnikom predana kot malokdo. Prav navdušena je bila, da je lahko po dolgem času vadila angleščino, pripovedovala je svojo življenjsko zgodbo, kako se je morala odločiti med možem v ZDA in svojim delom tukaj v Braziliji – ter se odločila za slednje, saj enostavno ni mogla zapustiti svojih bolnikov in čudovite dežele. S svojim neizmernim entuziazmom, predanostjo medicini in pozitivno energijo je našla prav vse na oddelku.

Isabela, moja gostiteljica, me je prvi dan pričakala na letališču in poskrbela, da sem se pri njih resnično počutila kot doma. V Braziliji je namreč v navadi, da tuji študentje stanujejo pri

domačih študentih – kar omogoča odličen vpogled v njihovo kulturo in vsakdanje življenje. Načeloma bi naj nudili študentu dva obroka dnevno, a dali so nam vedeti, da si lahko postrežemo s čimerkoli in kadarkoli. Isabelina družina živi v strogo varovani stolpnici sredi mesta, v luksuznem stanovanju, imajo celo služkinjo (kar ni tako neobičajno niti med nekoliko manj premožnimi; kajti imeti služabnika zanje pomeni nekemu nuditi zaposlitev in rešitev pred revščino), bazen ter lastno igrišče za nogomet. Samo mesto Belém je precej neevropsko, na videz dokaj siromašno, pristaniško mesto, ki ne pozna letnih časov – podnebje je tropsko, vendar se vročine in vlage kar hitro privadiš. Imenujejo ga tudi mesto mangovih dreves, ki kot drevoredi krasijo mestne ulice, je pa obenem tudi metropola brazilske amazonske regije z edinstveno portugalsko arhitekturo iz sedemnajstega stoletja. Poglavje zase je cestni promet, ki je, blago rečeno, kaotičen. Nihče ne upošteva omejitev hitrosti ali kakršnihkoli drugih predpisov. Glavno načelo je, da ima prednost tisti, ki pred križiščem prvi zatrobi. Sicer je opazna ogromna razlika med večinskim, revnim delom prebivalstva ter peščico bogatih. Kriminal pa predstavlja velik problem v Braziliji – eden izmed domačinov je pripovedoval zgodbo o tem, kako so njega in njegovo punco pred dvema mesecema sredi popoldneva v centru mesta ugrabili, oropali in ju nato pustili vsakega na drugem koncu mesta. Hostel v Riu de Janeiru, v katerem sem bivala (celo isto sobo, v kateri sem spala!), pa so oropali le eno noč preden sem prispela tja. Hmm... očitno sem res imela srečo, da tekom celotnega potovanja po Braziliji nisem doživela česar podobnega, vsekoli sem se počutila zelo varno. Morda zato, ker so študentje tako lepo poskrbeli za nas. Ves dan sem praktično preživela v družbi še štirih ostalih študentov, ki so bili na izmenjavi, in domačih študentov medicine. Vsak dan smo odkrivali nove kotičke čudovitega mesta – botanični in živalski vrt – džungla sredi dvomilijonskega mesta izgleda prav neverjetno; se z ladjo ob ritmih carimbó-ja peljali po reki Pará, igrali nogomet v milnici; zvečer pa smo spoznavali nočno življenje – za spanje preprosto ni bilo časa. Preizkušali smo lokalne kulinarične specialitete kot so vatapá, tacacá, tapioquina, maniçoba, brazilske oreščke, tropsko sadje; v kulinariki je moč občutiti močan pridih amazonsko-indijske kulture, ki s posebnimi barvami in okusi narave daje hrani bogat in eksotičen priokus. Za vikend izlete, ki so se običajno začeli že v četrtek popoldan, smo se odpravili v bližnja obalna mesteca, po poti pa smo lahko občudovali čudovito tropsko floro in favno, ki se nahaja le korak stran od velikanskega betonskega mesta. Tako smo enkrat odšli v mesto Salinas, kamor se zatekajo mladi ob koncu tedna na nepozabne zabave na plaži ob ritmih tradicionalne brazilske glasbe. Spet drugič smo odšli v majhno mestece Bragança, kajti profesor patologije na tamkajšnji univerzi je svoje študente povabil k sebi domov za vikend. V Braziliji ni nič nenavadnega, da študentje in profesorji preživljajo čas skupaj tudi izven predavalnice. Ravno ta vikend je bil v mestu ulični karneval, ki za razliko od večine večjih karnevalov v Braziliji, poteka ravno v mesecu juliju. Še nikoli nisem na enem mestu videla toliko ljudi z neizmerno energijo, željnih plesa in zabave vse do sončnega vzhoda.

In že ko me je bilo nekega dne strah, da bom zaradi lastne naivnosti in nepremišljenosti ostala v najrevnejšem, na videz strašljivem predelu mesta (ker sem se nehote znašla na napačnem avtobusu), je bilo vse, kar sem občutila, neverjetna gostoljubnost in prijaznost ljudi, ki zmerom priskočijo na pomoč. Brazilska kultura se od naše precej razlikuje – poljubljanje in objemanje sta obvezna vsakič, ko se srečaš s komerkoli že, pa četudi je to oseba, s katero govoriš prvič in

zadnjič. Za nas, 'hladne' Evropejce je to kar malo nenavadno. A se kar hitro privadiš in vzljubiš njihove običaje, tako da ob povratku domov kar nekoliko pogrešaš brazilsko toplino. Latinski temperament, odprtost in nešteto barvnih odtenkov – kamorkoli se ozreš...

Jug države. Popolnoma druga, a prav tako očarljiva podoba Brazilije. Rio de Janeiro ali 'cidade maravilhosa', kot ga mnogi imenujejo, je zares edinstven – težko je najti nekoga, ki ga brezmejni razgled z vrha sladkornega trsa (Pão de Açucar), razgreta telesa na znameniti Copacabani ali mogočni Corcovado (kip Jezusa) na vrhu griča pustijo ravnodušnega.

Belém ni bil moja zelena destinacija za preživljanje poletne izmenjave, pravzaprav sem se kar nekoliko skeptično odpravila v Brazilijo. Informacije o mestu na internetu niso bile nič kaj obetavne in privlačne, v skoraj vsakem članku popotniki pišejo, da si v tem mestu obvezno vsaj enkrat oropan, če imaš zelo slab dan, te okrade že taksist na poti iz letališča; ter da je to mesto duhov, kjer ni kaj za početi. In Belém je morda res popolno nasprotje južnega dela Brazilije, o katerem večina ljudi pomisli na vroč Rio de Janeiro in turkizno zeleno morje. A vendar, mene je to mesto povsem začaralo.

In ko pride trenutek, ko moraš spakirati kovčke in odleteti nazaj v realnost, se ti zazdi, da bi najraje zaustavil čas. Kajti toliko nepozabnih trenutkov, izjemnih ljudi in nasmejanih obrazov na poti lahko ponudi samo Brazilija. Je kot odmev, ki ga slišiš in čutiš v sebi še dolgo po tem, ko zapustiš to pisano deželo. Je preprosto tisti kotiček sveta, v katerega se želiš vračati... znova in znova.

Maja Kovač (maja.kovac@gmail.com)

Indijanska plemena, ki živijo ob Amazonki

Vikend pobeg na plažo v bližini mesta Bragança

Botanični vrt Rodrigues Alves Wood - ohranjen majhen del amazonskega deževnega pragozda sredi urbanega mesta

Še eden izmed 'norih' brazilskih večerov

Pogled na mesto Belém z reke Pará